

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. LX. Vtrùm priuatus habens domum iuxta plateam publicam, in qua fons ciuium vsui publico destinatus constructus est, possit aperire portam vt exeat à domo perillum locum ad viam publicam inuita ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

subrogatos. Petrus de Vbald. tractat. de duobus fratribus. part. 10. princip. n. 2. versic. ex his etiam potest de-
cidi, quem sequitur & citat Bertachin. in tractat. de
gabelis, part. 2. quest. 12. num. 25.

- 17 Ultima Conclusio. Actio Communitati compe-
tere potest adversus subexactores, ad concurrentiam
& pro rata summarum & rerum quas ipsi exegerunt,
& quæ ad eorum manus pervenerunt de bonis & pe-
cuniis dictæ Communitatis: quia colonus coloni
mei, & conductor conductoris mei, & socius socij
mei non tenentur ratione personæ, nec ratione ali-
cuius obligationis præstitæ mihi; sed ratione rei, seu
gestionis, aut administrationis rerum mearum, quas
ipsi administrant, aut receperunt: ut tradit Caroc.
in tractat. de locat. part. 1. cap. 42. parva editionis,
Cagnol. dicta l. consilij. §. socij. ff. de reg. iur. Cost.
de subsid. remed. 77. num. 7. circa medium, & num. 8.
ubi dicit socium in casum exactæ pecuniæ commu-
nis, quamvis sit socius socij, teneri in subsidium pro
pecunia per ipsum exacta, quando debitor principalis
decoxit.
- 18 Hæc tamen intelligenda sunt, nisi iste subexactor
v. l. socius socij bona fide, & sine fraude rationes reddi-
disset, & reliqua solvisset suo principali ante intima-
tionem, seu denunciationem, & ante illius decoctio-
nem: adinstat eorum quæ de conductore dicit Cost.
in tract. de ration. rat. quest. 18. num. 16. & 17. cum
non sit æquum, ut binam solutionem facere compellatur;
& quilibet bona fide solvens suo creditori libe-
retur; quamvis postea illius insurgant creditores: ut
multis citatis probat Additio ad Burat. dicta decis.
793. in fine.
- 19 De materia autem ista socij per socium sibi adiun-
cti, copiose agunt ultra iam citatos, Felici. de societ.
cap. 15. num. 63. Mozz. de contrahib. in tit. de societ. col.
3. de subjt. societ. num. 4.

CAPVT LX.

Vtrum priuatus habens domum iuxta pla-
team publicam, in qua constructus est
fons ciuium v sui destinatus, possit aperire
portam ut exeat domo per illum locum
inuita Communitate. Quis dicatur locus
publicus quoad vsum, & quis quoad do-
minium Vniuersitatis, & quæ sit inter
vtrumque differentia. Quando quis pro-
hiberi possit in muro suo ianuam aperire.
Qua ratione colligi possit ianuam aperiri
ad æmulationem. Vtrum per concessio-
nem licentiæ, quis dicatur constitutus in
quasi possessione prohibendi.

S V M M A R I V M.

- 1 Via publica vsus communis est, & omnibus patere
debet.
- 2 Si quis via seruitutem constituat, locus publicus
inter prædium dominans & seruiens inter-
medius non præiudicat seruitutis constitu-
tioni.
- 3 Locus destinatus ad vsum alterius loci, censetur
pars illius.
- 4 Non dicitur via publica ab eo quod publicè per
eam itur; sed alia plura requiruntur, nomi-

nam quod ducat ad Civitatem, flumen, vel
viam publicam.

- 5 Si Communitas locum publicum emerit, potest
illum ad vsus sibi bene visos commutare.
- 6 Locus publicus emptus à Communitate, alienari aut
vendi potest.
- 7 Loca publica Communitatis vendi possunt pro illius
necessitate.
- 8 Quæ à Communitate alienari possunt, improprie pu-
blica dicuntur.
- 9 Bona Vniuersitatis non sunt proprie communia, quia
alienari possunt.
- 10 Bona patrimonialia Communitatum quodammodo
pro priuatis habentur.
- 11 Quæ sit differentia inter bona quæ publica sunt
proprietate, & ea quæ sunt in vsu publico.
- 12 Communitas vendere potest prædia, horrea, &
alia similia bona quæ sunt proprietate pu-
blica.
- 13 Censui imponi potest super bonis patrimonialibus
Communitatum.
- 14 Ianua non potest aperiri super loco, qui proprietate
publicus est.
- 15 Etiam super via publica osium fieri non potest, si
ex eo oriatur damnum Communitatis.
- 16 Quamvis Theatra sint in vsu publico, tamen Com-
munitas potest modum illius vsus præscri-
bere.
- 17 Communitas potest impedire facturam ianuæ per
quam eatur ad locum publicum, non solum si
fiat præiudicium publica vilitati; sed etiam
si possibile sit illud oriri in futurum.
- 18 Damnum attendi debet non solum quod est in actu,
sed etiam quod est in potentia.
- 19 Porta censetur facta ad æmulationem, quando quis
aliunde habebat aditum ad domum.
- 20 Ex facultate seu licentia alicui concessa faciendi
ianuam, vel aliquid aliud, colligitur quasi
possessio prohibendi, ne fiat iniuria eo qui licen-
tiam concessit.
- 21 Manuentio peti potest in quacumque parte litis,
suspensio petitorio, etiam in causa appellatio-
nis, num. 22.

Quidam particularis prætendebat Consules in-
iuste sibi dare impedimentum, ne ianuam in
sua domo aperiret, seu construi faceret, per quam
accessus illi daberetur ad plateam, seu locum publi-
cum, in quo fons ædificatus & erectus erat ad vsum
totius Civitatis destinatus.

Quia via publicæ vsus communis est, & ad ipsam
aditus omnibus patere debet; loca enim publica pri-
uatorum vsibus deferunt, iure scilicet Civitatis,
non vti propria cuiusque: & tantum iuris habet
quilibet ad obtinendum, quantum alius ad prohi-
bendum, l. 2. §. hoc interdictum, l. 1. ff. ne quid in
loc. public. ¶ Vnde si quis in fauorem prædij, inter
quod locus publicus intermedius est, seruitutem viæ
constituat, non impeditur seruitus viæ, aut itineris,
per locum illum publicum qui inter prædium do-
minans & seruiens medius est. Castrensi. in l. flumi-
ne publico, ff. de seruitut. rustic. prædior. ¶ Præsertim
verò cum locus ille publicus sit accessorius ad fon-
tem Communitatis, ad quem omnibus datur acces-
sus; ideo tanquam pars ipsius fontis censeri de-
bet: & sicut omnibus datur accessus
liber, ita & huic ciui particulari videtur denega-
ri non posse liberum ingressum ad illum locum:
quia de iure locus destinatus ad vsum alterius
loci, censetur portio illius ad quem destinatus
est.

est. Castrenf. in l. sepulchrum, numero 3. Cod. de relig. & sumpt. funer.

- Negotio tamen exactè perpenſo, Dixi Communitatem iure impedire poſſe, ne vicinus iſte portam in ſuo patere aperiret, per quam ad illam plateam fontis liberè accedere poſſet. Quia ſupponebatur in facto verum, quod locus ille ad quem vicinus adiutum poſtulabat, mediante portâ per eum in pariete domus ſuæ aperiendâ, non eſt locus publicus, ſeu via publica. ¶ Non enim ex eo ſolo via publica dicitur, quod ad eam & per eam publicè eatur; ſed tria ad eam conſtituendam requiruntur. Primum quod ſolum ſit publicum. Secundò, quod per illud publicè eatur. Tertio, quod ducat vel ad Civitatem, vel ad flumen, vel ad viam publicam. Cepol. de ſervit. via, quæſtione 7. per text. in l. 1. §. ſumma cum utilitate, ff. de his qui deiecer. vel effuder. & ibi notat Bart. Surd. decif. 42. numero 3. & 4. ¶ Immo ceſſabat omnis difficultas ex eo, quod ſupponebatur, locum illum de communibus pecuniis emptum fuiſſe, domòſque in illo præexiſtentes fuiſſe ex conſilii deliberatione deſtructas, ut commodior ad fontem pateret acceſſus, ita ut nullum ſit dubium; quia ſi hodie Communitas veller in illo loco apothecas, porticus, vel quid ſimile fabricare; id poſſet, aut fontem ad alium locum transferre, & de illo loco aliter ad libitum diſponere, impediendo ne quis emptores vel conductores illius loci in pacifica poſſeſſione turbaret, l. 1. §. de loco public. fru. & ibi Angel. & alii. ¶ Et poſſet Communitas locum illum omnino alienare, ſicut alia bona ſua, adhibitis ſolemnitatibus conſuetis: ut in tit. de vendend. reb. Civit. in Cod. & de diverſis prædiis Civitatum, lib. 1. l. 2. & ibi Luc. de Penna. Eius enim eſt deſtruere, cuius eſt concedere. leg. ſi quis in principio, ff. de legat. 3. ¶ & quod plus eſt, quamvis ageretur de via publica, poſſet Communitas procedere ad illius alienationem cum ſolemnitatibus requiſitis, ſi talis alienatio eſſet Reipublicæ neceſſaria. Afflic. in tract. de iure promiſſ. §. 9. numero 7. & 8. maxime in verſic. pro ſolutione, & in effectu Iudex à quo in ſua ſententia reſervaverat ius Communitatis, quatenus locus ille à publico in privatum redigeretur.
- Quibus ſic ſtantiſque conſequens eſt, ut locus ille non niſi improprie publicus dici poſſit: nam quæcumque alienari, mutari, vel alterari ab Univerſitate poſſunt, ea improprie publica dicuntur, l. ſed & Celfus, cum leg. ſequenti, ff. de contrah. empr. §. ſinal. inſtit. de empr. & vendit. leg. inter publica, ff. de verb. ſignif. & ibi Alciat. qui idèd dicit, non ſine ratione Iuriſconſultum ibi bona illa non publica, ſed inter publica nominare, id eſt abuſive publica: nempe non iure gentium, ſed iure civili, vel municipali publica: verè ergo publica dici debent, quæ uſu ſunt publica; proprietate non item. ¶ Res autem Univerſitatis & uſu, & proprietate ſunt communes, & propterea verè publicæ non ſunt. Cujac. ad tit. Inſtit. de rer. diviſ. in verb. & portus, & in verb. Univerſitatis.
- Ideo bona quæ ſunt in publico patrimonio, vendi poſſunt & pro privatis habentur, eodem planè modo quo aliàs bona Principis ſcicalia, & patrimonialia diſtinguntur: ut diximus in tract. de prævent. indicial. cap. 23. horum enim ſimilem eſſe rationem & diſtinctionem, tradit Cujac. ad l. ſed & Celfus 6. in principio, & circa finem, in verſic. publica autem ſunt diſtinguenda. ¶ Eandemque differentiam inter publica uſu, & publica proprietate & uſu, tradit Pract. Papienſ. in form. libell. in action. real. in verb. veris ac legitimis titulis, numero 46. in fine, & num. 47. per text. in dict. l. ſed & Celfus, Cancr. lib. 3. va-

riar. reſol. cap. 17. de ſcut. & earum excoſ. num. 198. 199. & 200. ¶ ubi quod Univerſitas poſſet vendere ea quæ ſunt ſui patrimonii, & in illis haberetur tanquam privata perſona, ut ſunt prædia, horrea, & alia quæ iure proprio ad Univerſitatem ſpectant. Goſp. Roderic. de annuiſ reddit. lib. 1. quæſt. 14. num. 67. ubi aſſert exemplum in domibus publicis, prædiis, campis, & redditibus, in quibus dicit poſſe procedere Communitatem ad alienationem, & de illis diſponere. Cenſ. de cenſibus, quæſt. 23. numero 18. ¶ ubi dicit cenſum poſſe imponi in caſibus ibi expreſſis, ſuper rebus quæ ſunt in patrimonio Reipublicæ, & ab ipſa non iure Univerſitatis, ſed iure privati patrimonii poſſidentur. Avendan. de exequend. mandatis. 2. parte, cap. 10. num. 1.

Si autem fateamur (prout verum eſt) locum illum non verè publicum eſſe, ſed privati Reipublicæ patrimonii, fateri conſequens eſt, non poſſe quempiam qui ad illum locum ſtillicidium protenſum non habet, ianuam in muro ſinitimo aperire. Cepol. de ſervit. urb. præd. cap. 40. de pariete, numero 6. verſic. ſed nunquid vicinus, rationem reddens, quia non poſſet imponi ſervitus prædio alieno, domino nolente, l. divus, ff. de ſervit. ruſt. præd. & quamvis locus ille verè publicus eſſet, non poſſet in eo oſtium aperiri, ſtante damno, vel incommodo quod Reipublicæ oriri poſſet in futurum: ut ſuprà oſtenſum eſt. ¶ Quia quod dictum eſt, ad locum publicum oſtium aperiri poſſe, intelligendum eſt dummodo damnum non fiat Reipublicæ, aut ius publicum non lædatur. Pract. Papienſ. in form. libell. pro hæred. vel re ſingul. dividend. in verb. & in futurum percipiendis, numero 6. verſic. ſed an in pariete.

Sic licet in Theſauris Univerſitas ius publicum habeat uſu, non proprietate, §. Univerſitatis, Inſtit. de rer. diviſ. & ſic ſint verè publica, ex ſupradictis, poſſet tamen uſui publico modum præſcribere, cum multis apud Romanos legibus præſcripta ſint, & diſtincta in Theatris loca: veluti Senatorum à plebe, nec omnia omnibus patuiſſe loca certum ſit in Theatris, Alex. ab Alex. gential. diſc. lib. 5. cap. 16. Balduin. §. litterorum, in verb. quæ in civitatibus, Inſtit. eod. tit. de rer. diviſ.

Neque intereſt quod forſan in ſtatu præſenti oſtii apertura non inferat damnum Communitati: Quia ſatis dicitur inferre damnum id quod habitu quamvis non actu inferri ſicut dicimus de ſalutate quæ civi dicitur, ſi ſaltem poſſibile ſit ipſam nocere poſſe. Farin. de falſit. & ſimul. quæſt. 150. n. 355. & ſequenti. ¶ Et generale eſt in iure; ut non ſolum attendatur damnum quod eſt in actu, ſed etiam quod eſt in potentia: text. eſt clatus in l. 1. §. prætor ait, ff. de his qui deiecer. vel effuder. ibi, nec expectamus ut noceat, ſed omnino ſi nocere poſſit. Rota diverſ. decif. 31. num. 8. part. 2.

Conſideratione etiam dignum eſt, quod ex vicinis domibus nulla habet oſtia, fenestram, vel apertura reſpicientem ad fontem, quod etiam fieri potuit, ne ex vicinis domibus immunditiæ ad fontem deferantur, vel projiciantur; ſed omnes portæ & fenestæ erant ex alia parte: ¶ Et ideo cum aliunde habeant exitum, nova iſta apertura videtur fieri ad æmulationem, potiùs quàm ad utilitatem domus, ut dicit Franciſc. Marc. decif. Delphin. part. 2. decif. 484. num. 3. verſic. & maxime, qui loquitur etiam in caſu fortiori, nempe quando in muro aderant veſtigia portæ antiquæ. Idem repetit part. 1. decif. 24. num. 4. & 5.

Et præmiſſa multò magis procedunt, quia ipſa Communitas eſt in quali poſſeſſione prohibendi, ne

- quia in illo muro faciat aperturas, ut probatur ex licentia aperiri, dummodo ad omnem voluntatem Communitatis clauderetur, prout subsequuta fuit iubente Communitate clausura. Nam in istis iuribus incorporalibus possessio acquiritur per unicum actum. Gratian. *discept. forens. cap. 113. num. 1. & 32.* & ex concessione licentiae sequitur ius, & quasi possessio prohibendi. Post de manutent. *observat. 24. num. 16.* qua de re tamen videri poterit Cane. *lib. 2. variar. resol. cap. 2. n. 90. in novis, Rota Aven. decis. 165. n. 8. in fine, Rota Romana in recent. part. 4. decis. 300. n. 7. Vincent. de Franch. decis. 158. num. ult. ibi, & sic acquiescentia, & ibidem Additio Visconti. Burat. decis. 222. num. 2.*
- 21 Et propterea Dixi, forsitan melius esse, si Communitas suspensio petitorio intenter possessorium, quae suspensio non solum potest fieri in quacumque parte litis, ad notata in *cap. pastoralis de caus. possessio- nis & propriet. Ludovis. decis. 307. num. 19. †* Sed etiam in instantia appellationis, ut tradit Seraph. *decis. Rota Romana 299. num. 1. & 2.*

CAPVT LXI.

Si legatum fuerit praedium, super quo census annuus fuit specialiter impositus, utrum haeres, an legatarius ad census solutionem & extinctionem teneatur. Quid si legatum fuerit cum suis iuribus & pertinentiis: utrum intelligatur tam de activis quam de passivis.

S V M M A R I V M.

- 1 Haeres regulariter tenetur redimere censum super re legata specialiter impositum, quando testator illud sciebat.
- 2 Ampliatur ut procedat, siue census fuerit impositus ante, siue post legatum factum.
- 3 Clausula, cum suis iuribus & pertinentiis, adiecta legato certa rei, utrum comprehendat iura tam activa, quam passiva.
- 4 Clausula praedicta non continet iura passiva, quando ex coniecturis constat de contraria voluntate testatoris.
- 5 Magna est differentia inter census creatos iuxta formam Bullae, & eos qui hac in patria frequentantur, ubi Bulla non est usu recepta.
- 6 Bulla Pii V. qua requiritur circa impositionem census super certo praedio.
- 7 Clausula, ita quod specialitas generalitati non deroget, cuius sit efficacia in censibus, qui apud nos venduntur.
- 8 Ex Bulla Pii V. licet in contractu census ultra certum praedium adsit obligatio generalis omnium bonorum, si tamen praedium pereat, permittit quoque census super eo impositus.
- 9 Census iuxta formam Bullae creatus inheret praedio, & dicitur de illius pertinentiis passivis.
- 10 Census qui non sunt iuxta formam Bullae, dicuntur esse de pertinentiis personae, non praedii.
- 11 Census isti in quibus Bulla forma non servatur, dicuntur ius a re abstractum, & sunt de loco ubi solutio destinata fuit.
- 12 In nostris censibus sola actio pro exigendis fructibus consideratur, nec aliquod ius reale super re

- obnoxia census acquiritur.
- 13 Quod ad realitatem census fieri debet differentia inter eum, qui pecunia redimibilis est, & reversionarium.
- 14 Explicatur consilium 2. Pedrocha, & ostenditur ex facti per eum propositi circumstantiis, nihil inferri posse ad questionem, de qua agitur, generaliter consideratam.
- 15 Legatum Curia cum suis pertinentiis, videtur continere tam onera, quam honores, attento nomine illo Curiae, quod est universale.
- 16 Nomen Castri, vel villa, est universale; & in eo omnia iura, tam activa quam passiva continentur.
- 17 Nomen apotheca, seu mensa, est quid universale, & continet tam commoda quam incommoda.

Domus, quam maritus uxori cum eius iuribus & pertinentiis legaverat, reperiebatur onerata annuo censu: Haeres onus solvendi censum in legatarium reiciebat. Quaesitum fuit ad quem spectaret onus solvendi censum? Respondi spectare ad haereditatem; non autem ad legatarium.

Quia regulariter haeres tenetur luere censum annuum redimibilem, impositum super corpore hereditario legato, si testator illius census notitiam habebat, prout de dicta notitia constare asserbatur. Anton. de Marin. *quorid. resol. part. 1. cap. 12. num. 2.* ubi ostendit differentiam inter legatum & donationem. Roderic. de annu. *redit. lib. 2. quest. 1. num. 6.* ubi ostendit differentiam inter censum perpetuum redimibilem, & non redimibilem. Cost. in *tract. de rata, quest. 72. n. 1. †* Idque locum habet siue census fuerit constitutus ante legatum, siue post. Menoch. *consil. 997. iuncto consil. 1007. Cens. de censib. quest. 79. num. 24.*

Verum, quia in dicto legato aderat clausula illa, cum suis iuribus & pertinentiis, ideo videbatur contrarium dicendum. Sed quod testator per illam clausulam, cum iuribus & pertinentiis, videatur intellexisse de iuribus activis, & non passivis domus legatae, videtur probari ex eo, quod clausula illa videtur appposita ad augmentum, & ad favorem legatarii; non autem ad diminutionem legati: Cens. *dict. quest. 79. numer. 38. & 39. post Menoch. consil. 416. num. 16. Rota decis. 560. num. 10. part. 1. recentior. Ioannes Baptista Costa consil. 9. numer. 16. & 17. ad quod seipsum refert tract. de rata, quest. 72. in princip. †* Et quamvis Rota apud Marin. *loc. citat. 4. numer. 9.* (qua decisio est repetita apud Cens. *decis. 517. & in recent. decis. 143. part. 5.*) teneat clausulam illam habere vim transferendi omnia iura, tam activa, quam passiva ad legatarium; nisi colligatur contraria voluntas testatoris ex coniecturis, veluti si per iunctum onus solutionis census legatum remaneret inutile apud legatarium, aut similibus ex causis, de quibus eadem Rota apud Cens. *decis. 517.* tamen causa iterum reposita, Rota noluit punctum istum decidere, ut notatur in *dict. decis. 517. num. 1.* Et apud Cens. *dict. quest. 76.* inscuntur Doctissimi viri Pauli Ranuccii allegationes, quibus conabatur Rotam inducere ut recederet a decisio; ideo non videtur quod Rotae decisio ad hoc allegari possit, donec appareat in qua opinione Rota permanserit.

Et ulterius pro confirmatione meae sententiae in favorem legatariae considerabam, magnam esse differentiam inter census creatos iuxta formam Bullae Pii V. & census qui frequentantur in hac Civitate, & Patria